

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000498

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-03-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тонкошкура Олег Сергійович

2. Oleg S. Tonkoshkura

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5366-2177

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 025

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Музичне мистецтво

Дата захисту: 02-04-2026

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 11999

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41.11.13, 18.41.45, 18.41.51.15

Тема дисертації:

1. Український оперний театр доби незалежності: академічний та експериментальний виміри
2. The Ukrainian Opera Theatre of the Independence Era: Academic and Experimental Dimensions

Реферат:

1. Актуальність теми обумовлена кардинальними змінами, що відбулися в українському оперному театрі за роки незалежності України. Після 1991 року національна культура отримала нові можливості для самовираження, водночас зіштовхнувшись із викликами інтеграції у світовий культурний контекст. Національний оперний простір доби незалежності поєднав дві взаємопов'язані складові: академічний вимір – діяльність традиційних оперних закладів (академічних театрів опери та балету), функціонування яких зосереджене в зоні класичної спадщини, та експериментальний шар – появу новаторських проєктів і творчих пошуків, що кардинально ламають усталені канони жанру. Упродовж більш як трьох десятиліть державної незалежності в Україні виникли унікальні явища в оперній творчості, зокрема інноваційні формати на кшталт «Open Opera Ukraine», «Nova Opera», «Opera Aperta». Утвердилася практика залучення цифрових технологій до постановочної практики оперної вистави, активно розвиваються неофольклорні,

міжжанрові та мультимедійні формати, що істотно збагачують художньо-естетичний діапазон сучасного національного оперного мистецтва. Водночас, попри стрімку трансформацію режисерських стратегій і зростання інтересу до інтердисциплінарних підходів, на сьогодні відсутні комплексні наукові дослідження, які б системно охоплювали зазначені процеси у межах новітнього українського музично-театрального дискурсу. Недостатнє висвітлення цієї проблематики в мистецтвознавчій літературі та нагальна потреба осмислити шляхи розвитку українського оперного театру в сучасних умовах зумовили вибір теми дисертації. Мета дослідження — здійснити всебічний мистецтвознавчий аналіз українського оперного театру доби незалежності в його академічному та експериментальному вимірах, виявивши характерні особливості, основні тенденції та новаційні художні практики. Об'єкт дослідження — український оперний театр доби незалежності як цілісний феномен музично-театральної культури, що включає діяльність національних академічних та молодіжних оперних осередків та новітні експериментальні проекти. Предмет дослідження — сукупність академічних традицій та новацій у розвитку українського оперного театру доби незалежності, їх художні прояви, взаємодія та вплив на еволюцію жанру в національному та світовому культурному контексті. У висновках підсумовано основні результати дослідження. Зокрема, доведено, що сучасне оперне мистецтво України розвивається завдяки синергії класичних традицій та новаторських пошуків. Співіснування академічних інституцій і незалежних творчих проектів утворює цілісний національний оперний простір. Новітні художні пошуки (постмодерністська естетика, міжвидовий синтез, цифрова сценографія тощо) суттєво трансформують жанр опери, розширюючи її жанрові форми та залучаючи ширшу аудиторію, але при цьому спираються на глибинний фундамент класичної оперної спадщини. Таким чином, український оперний театр доби незалежності характеризується дихотомією «академізм — експеримент», що забезпечує його динамічний розвиток. Сценічні інновації збагачують оперу новими формами виразності, освітні моделі (оперні студії) гарантують підготовку універсальних виконавців, а міжнародні культурні ініціативи та співпраця сприяють інтеграції вітчизняного оперного мистецтва у світовий контекст.

2. The relevance of the study is determined by the fundamental changes that have occurred in the Ukrainian opera theater during the years of Ukraine's independence. After 1991, national culture gained new opportunities for self-expression while simultaneously facing the challenges of integration into the global cultural space. The national opera landscape of the Independence era combined two interrelated components: an academic dimension—the activities of traditional opera institutions (national academic opera and ballet theaters) focused on the classical heritage—and an experimental layer—the emergence of innovative projects and creative explorations that fundamentally challenged established genre conventions. Over more than three decades of state independence, original phenomena have developed in Ukraine in the field of opera directing, including innovative formats such as Open Opera Ukraine, Nova Opera, and Opera Aperta. The incorporation of digital technologies into the stage space of opera performances has become established, while neo-folkloric, cross-genre, and multimedia forms of staging have developed rapidly, significantly expanding the artistic and aesthetic range of contemporary national opera art. At the same time, despite the rapid transformation of directing strategies and growing interest in interdisciplinary approaches, there are currently no comprehensive scholarly studies that systematically cover these processes in the contemporary Ukrainian musical-theatrical space. The insufficient coverage of this issue in the art-studies¹¹ literature, along with the urgent need to understand the development paths of the Ukrainian opera theater under modern conditions, determined the choice of this dissertation topic. Aim of the Study. The aim of the study is to conduct a comprehensive scholarly analysis of the Ukrainian opera theater of the Independence period (1991–2025) in its academic and experimental dimensions, identifying the characteristic features, main trends, and innovative artistic practices in the genre's development. Object of the Study. The object of the research is the Ukrainian opera theater of the Independence period as a holistic phenomenon of musical-theatrical culture. This includes the activities of national academic and youth opera centers, as well as the latest experimental opera projects in Ukraine during 1991–2025. Subject of the Study. The subject of the research is the combination of academic traditions and innovations in the development of the Ukrainian opera theater during the independence period, along with their artistic manifestations, interaction, and influence on the evolution of the opera genre in the national and global cultural context. In the Conclusions, the main results of the study are

summarized. It is demonstrated that contemporary Ukrainian opera art is developing through a synergy of classical traditions and innovative explorations. The coexistence of academic opera institutions and independent creative projects does not represent opposition but rather mutual complementarity, forming an integrated national opera space. Novel artistic explorations (postmodern aesthetics, cross-genre synthesis, digital scenography, etc.) significantly transform the opera genre, expanding its forms and attracting a wider audience, while relying on the deep foundation of the classical opera heritage. Thus, the Ukrainian opera theater of the Independence period is characterized by a dialectical combination of academism and experimentation, which ensures its dynamic development. Stage innovations enrich opera with new forms of expression, educational models (opera studios) ensure the training of versatile performers, and global cultural initiatives and international collaboration facilitate the integration of national opera art into the worldwide context.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Тонкошкура О. С. Сучасні арт-технології як інструмент режисера в оперній виставі // Мистецтвознавство України. 2025. Вип. 25. С. 31–40.
- Тонкошкура О. С. Грантові можливості для розвитку виконавської майстерності оперних співаків України: міжнародний досвід та перспективи // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2024. Вип. 4(65). С. 82–97.
- Тонкошкура О. С. Оперна студія Національної музичної академії України імені Петра Чайковського. Етапність звершень // Сучасне мистецтво. 2022. Вип. 18. С. 267–276.
- Тонкошкура О. С. Театр в епоху цифрових технологій // Художня культура. Актуальні проблеми. 2022. Вип. 18(2), С. 30–35.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савчук Ігор Борисович
2. Igor B. Savchuk

Кваліфікація: д. мист., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6882-3404

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів**Офіційні опоненти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Афоніна Олена Сталівна

2. Olena S. Afonina

Кваліфікація: д. мист., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1627-6362

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кравченко Анастасія Ігорівна

2. Anastasiia I. Kravchenko

Кваліфікація: д. мист., доцент, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6706-7937

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

Код за ЄДРПОУ: 26167849

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, Київ, 01133, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія мистецтв України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Путятницька Ольга Вікторівна
2. Olha V. Putiatytska

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9897-705X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бондарчук Віктор Олексійович
2. Viktor Bondarchuk

Кваліфікація: д.мист., доц., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003- 2796-667

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Копиця Маріанна Давидівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Копиця Маріанна Давидівна

Волосатих Ольга Юріївна

Юрченко Тетяна Анатоліївна

Юрченко Тетяна Анатоліївна